

Posudek školitele:

Tereza Šálková, ARCHEOBOTANICKÁ CHARAKTERISTIKA ROSTLINNÝCH MAKROZBYTKŮ Z ULOŽENIN DOBY BRONZOVÉ A ŽELEZNÉ Z JIHOČESKÝCH SÍDLIŠTNÍCH A POHŘEBNÍCH KONTEXTŮ

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Archeologický ústav, České Budějovice 2023.

Tereza Šálková začala svoje doktorské studium na katedře botaniky Přírodovědecké fakulty JU v roce 2010 pod mým vedením v Laboratoři archeobotaniky a paleoekologie. V tomto badatelském prostředí, spojeném úzce s Archeologickým ústavem FF JU, byla ostatně odborně podporována už její magisterská práce s tematikou archeobotanické analýzy areálu sídliště z mladší doby bronzové v Březnici. Tehdy doktorské studium na Archeologickém ústavu FF neexistovalo. Tereza Šálková byla až do loňského roku studentkou doktorského studijního programu botanika, specializace archeobotanika. V roce 2022 požádala děkana FF o přestup na obor archeologie, což zdůvodnila tím, že přínos její dizertační práce není zásadní pro botaniku, ale pro archeologii. Vedoucím práce jsem ale zůstal.

Původní téma práce bylo šířeji chronologicky zaměřeno od neolitu do raného středověku. Jelikož dlouholetá publikační praxe kandidátky a jejích kolektivů (ke kterým v několika případech patřím jako spoluautor článků) ukázala, že chronologické těžiště bude v době bronzové a železné (jde především o výzkumnou skupinu Ondřeje Chvojky), podařilo se mi vyjednat v oborové radě botaniky PřF JU pro Terezu Šálkovou změnu tématu dizertační práce, se kterou pak přestoupila na Archeologický ústav FF JU, což je zároveň již dlouhá léta také její kmenové pracoviště. Pokud mohu již nyní shrnout celkový význam práce pro archeologii i botaniku, pak máme před sebou velmi potřebný svazek, jehož obsah je v české archeologii výjimečný. Tereza Šálková je velice pracovitou a talentovanou osobností, kterou od počátku jejího studia vedu a nyní jsem přesvědčen, že je i dobrou archeoložkou s širokou znalostí botaniky.

Ve svém posudku budu stručný, detailní posouzení je pochopitelně na oponentech práce. Svoje stanoviska rozdělím na popis aspektů práce, se kterými souzním a které považuji za vysoce přínosné, a naopak s čím příliš nesouzním. Nejprve bych se ale chtěl vyjádřit k formální podobě dizertačního spisu. Dizertaci tvoří soubor publikovaných článků nebo podaných textů v anglickém jazyce a dále česky psaný zevrubný úvodní text (1 až 3) a o něco stručnější závěr dizertace. Především jsem vyvinul značné úsilí, aby byly zmíněné texty napsány v angličtině a dizertace tak mohla sloužit mezinárodnímu publiku. To se však bohužel nestalo, neboť volba jazyka obhajoby je věcí osobní preference.

Jsem poněkud zklamán z opomenutí jakéhokoliv poděkování, byť jde o nepovinnou součást dizertačního spisu. Poděkování jsou sice obligatorně u plných verzí přetištěných článků, ale bylo by vhodné poděkovat minimálně Veronice Komárkové z LAPE PřF, která Terezu Šálkovou naučila metodu archeobotanické karpologie, od počátku jejího studia jí pomáhala a stále pomáhá se spornými determinacemi.

Klady práce:

1. Publikace, které už byly vydané, jsou vysoce kvalitní, inovativní, a to především zapojením archeobotaniky jako jedné z dnešních základních metod environmentální archeologie. Jde o kolektivní práce v respektovaných mezinárodních časopisech, ve kterých je Tereza Šálková

většinou první autorkou a kde hraje karpologická analýza rostlinných makrozbytků zásadní roli. Velmi v těchto publikacích oceňuji osobní přínos, pracovitost a vzhled do dalších analytických metod, jejichž výsledky dovede autorka integrovat do logického celku.

2. Na první pohled je zde nesoulad mezi materiálem, pocházejícím z doby bronzové a materiálem z doby železné. Zejména archeobotanický materiál z mladší doby bronzové je vysoce komplexní oproti velice fragmentárním souborům z doby železné. To je dáno řadou faktorů, které Tereza Šálková nemohla ovlivnit. Pro dobu bronzovou máme k dispozici ten nejlepší archeobotanický materiál převážně ze sídlišť a pro dobu železnou pak spíše z pohřebišť. Tento nedostatek se autorka snažila překlenout, a ne vždy to šlo. Výsledek, pokud ale pohlédneme na dizertaci jako celek, však za daných limit není špatný.

Zápory práce:

1. Český úvodní a závěrečný text obsahuje řadu koncepčních nedostatků, jejich případné odhalení ale nechávám na oponentech. Je to zřejmě dáno tím, že produkce mezinárodních článků zahrnuje synergii řady navzájem se korigujících spoluautorů, ale samostatný text tuto výhodu nemá.
2. Článek 3 se mnou nebyl předem diskutován, byť jsem věděl, že obsahuje potenciál analýzy toho nejcennějšího archeobotanického materiálu celé dizertace, totiž z "waste infills" z podlouhlých žlabů v Březnici a mohl by tvořit, například v JASR nebo AASC za předpokladu dobré přípravy, skvělé dvojce ke článku Kuna et al. 2021. Zhruba před měsícem se na mě obrátila redakce *Archaeological Prospection*, zda bych článek narecenzoval, což jsem vzhledem ke své pozici školitele samozřejmě odmítl. Nyní po přečtení si myslím, že právě tento text patří ke slabším místům celé dizertace.

V souvislosti s tímto článkem mám jednu otázku: Je autorka přesvědčena, že sídliště v Březnici reprezentovalo v mladší době bronzové "inner periphery", jak stojí v názvu práce?

Práce **není plagiátem**, je originální. Splňuje nároky i všechny požadavky na kvalitní vědecký výzkum, který je inovativní a já práci **doporučuji k obhajobě**.

V Českých Budějovicích dne 1. 12. 2023

Jaromír Beneš